

Josefodolské divadelní jaro 2019

Závěrečná zpráva

Letošní divadelní přehlídku **Josefodolské divadelní jaro 2019** lze zpětně hodnotit jako nadprůměrně úspěšnou. Z celkových sedmi soutěžních inscenací se lektorský sbor rozhodnul na národní přehlídce Krakonošův divadelní podzim jednu inscenaci přímo nominovat (*Víme, jak je důležité mítí Filipa Divadelního spolku Havlíček Zákupy*) a k tomu i jednu inscenaci doporučit (*G. Scarnicci, R. Tarabusi: Otcové se rodí ve skříních Divadelního spolku J. K. Tyl Josefův Důl*). Rovněž se lektorský sbor rozhodnul doporučit inscenaci pohádky *O princezně, Honzovi a zlatém chmýří Činohry Skaláček Tisá* na národní přehlídce činoherního divadla pro děti Popelka Rakovník 2019.

Přehlídka měla kromě těchto sedmi soutěžních inscenací na svém programu i nesoutěžní představení – pohádku *Kuba a zkrocená kráva* Bohuslava Bartoše a **Divadelního spolku Havlíček Zákupy**.

Z celkových sedmi inscenací byla jedna z nich inscenací pohádky, většina ostatních se nesla v komediálním duchu, ať už se jednalo o současnou českou bulvární komedii, světoznámou komediální detektivku, situační komedii nebo komediální jednoaktovky.

Přehlídku zahájila inscenace *Chudý kejklíř aneb Noční navštívení* J. K. Tyla v podání **Divadelního spolku Máj Tatobity**. Inscenace byla určitě dramaturgickým zpestřením v celém kontextu ochotnického divadla, neboť soubor v čele s režisérkou Janou Staňkovou si vybral málo hranou Tylovu hru, byť v kontextu jeho tvorby podstatnou. S obtížně hratelným činoherním dramatickým textem si soubor poradil velmi osobitě po svém. Příběh o tom, jak chudý kejklíř své němé dceři štěstí zařídil, soubor ztvárnil místy groteskním způsobem, na činoherní složku nerezignoval, ale hru doplnil o celou řadu hudebně-scénických vstupů. Naivní příběh o tom, jak starý chudý kejklíř se pokouší získat věno pro svoji němou dceru, přičemž žádá svého bohatého, ale lakomého bratra o pomoc, je svým způsobem sociální hrou z tehdejší Tylovy současnosti, s ústředním motivem chudoba vs. Bohatství. Hra je ale také romancí, neboť nemá tanečnice Efrozina je zamilovaná do Vendelína, on do ní též, ale ostýchá se říci si o její ruku... Ale nakonec vše dobře dopadne a zamilovaný pár se může vzít. Zmíněné hudebně-scénické vstupy pak z této romantické i sociální hry vytvářejí inscenaci, která místy připomíná i "Rok na vsi", vybrané písně totiž odkazují k významným folklorním zvyklostem. Na vrub režie však padá určitá těžkopádnost těchto hudebních výstupů, pomalé přestavby zpět do hlavních situací děje a nedostatečná vnitřní provázanost těchto obrazů s ústřední dějovou linkou. Autorskou snahu režisérky Staňkové při své volné práci s Tylovým textem samozřejmě lze ocenit, ale na druhou stranu by režisérka měla přesněji fázovat podstatné dějové momenty hry, neboť často je na scéně nepřehledné, o co kterým postavám jde, kam směřují, co je hlavní dějová linka a co dekorativní či komediální odbočení. Kromě zajímavého režijního počínu lze vyzdvihnout také některé herecké výkony – Bhouše Staňka jako Principála, Gábinu Linkovou jako tanečnici Efrozinu, Lud'ka Štěpničku jako ševce Kryšpína Vejvodu i Zdeňka Dědečka jako kejklíře Zikmunda Vejvodu.

DOPORUČENÍ NA NÁRODNÍ PŘEHLÍDKU:

Místní **Divadelní spolek J. K. Tyl Josefův Důl** se letos rozhodnul představit na přehlídce svoji novou inscenaci situační komedie s absurdními prvky *Otcové se rodí ve skříních* italských autorů G. Scarnicciho a R. Tarabusiho. Jedná se o komedii, která byla svého času na českých profesionálních scénách poměrně frekventovaná. Vychází z dlouhé italské divadelní tradice od lazzi a commedie dell arte, přes italské frašky až k absurdnímu divadlu 2. poloviny 20. století. Velkou devízou této inscenace je režie Karla Stuchlíka, který evidentně dokáže velmi přesně vystavět komediální situace, přiklání se velmi výhodně k italskému tempu a velmi svižně a dynamicky provazuje jednotlivé situace do situací následujících. Na scéně si vystačí s náznakem skříně (ovšem realistická by v tomto typu komedie zahrála jistě lépe) a jednou "paravánovou stěnou", na kouřový chemický efekt však také dojde. Hlavní postava Don Lotario Curatolo je totiž ilegálním výrobcem ohňostrojů. Do jeho domácnosti se kromě rodinných příslušníků, nápadníka, jeho matky a sousedů dostává i "jeho otec" Aureliano Bossi De Cortes, který vystoupí ze skříně a popisuje tajuplný svět v

ní, dveře skříně mají být vstupem do zvláštního světa. A Don Lotario, který svého otce dosud neměl, nepoznal ho, tohoto nového otce snadno přijme, i pod vidinou velkého bohatství, které mu "nový otec" slibuje. Vidina náhlého zbohatnutí roztočí kolotoč situační komediálnosti, která v závěru "vybuchne", když ze skříně vystoupí i Aurelianův bratr a Lotariovi prozradí, že majetek neexistuje a že jeho bratr je schizofrenik (možnost, že se ve skutečnosti jedná jen o jednu postavu, nikoli o dva bratry, je zde podpořena obsazením jedním hercem, Karlem Stuhlíkem). Peníze se ovšem na scéně objeví, když se podnájemník Profesor Gerolamo Luciani promění v lupiče, vykrade banku a přinese do bytu kufřík plný peněz – který je samozřejmě v rámci komediální licence vyměněn za kufřík prázdný, totožně vypadající.

V inscenaci je patrné velmi přesné Stuhlíkově vedení herců, pod jeho vedením tak vyniká valná většina souboru. Konkrétně můžeme zmínit především Radima Podrazkého (Don Lotari), Pavla Svárovského (Giacomo, řečený Gege), Davida Merkla (Profesor Gerolamo Luciani), Helenu Košteynovou (Lékárnice) i Haničku Dohnalovou (Komisařka) nebo Hanu Stuhlíkovou (Clelia). Inscenace až na drobná zaškobrtnutí nepostrádá dobré tempo, diváka dokáže vkusně pobavit. Dotváří si vydařené kostýmy, i když naproti tomu zmíněná scénografie mohla být vynalézavější a preciznější.

Hodkovické amatérské divadlo HAD přivezlo inscenaci *Žerty Antona Pavloviče* v režii Dariny Martinovské. Martinovská sestavila svoje čechovovské pásmo ze dvou Čechovových povídek – Námluvy a Starostlivý otec. Dala jim rámec (začátek, předěl mezi aktovkami a závěr inscenace) korespondenční, v němž se na scéně objevuje Čechovova partnerka, herečka Olga Knipperová, s Čechovem promlouvá – vede monolog a předčítá z jeho dopisů. Hana Pekárková ztvárňuje tuto postavu vkusně a se zaujetím, ovšem až příliš v jednoduchém a pomalém tempu, načež tyto výstupy působí až příliš "školním" a pietním dojmem. Naproti tomu samotné povídky nepostrádají situační i slovní komiku, dramatický tah i režijní a hereckou jemnokresbu (jistě, detaily by se daly rozpracovávat ještě daleko přesněji, ale díky za tuto jasně vyznačenou cestu). Režisérce a hercům vystačí jedna lavička, následně malý stolek a dvě židle. Režisérka totiž pochopila, že kromě situačnosti zde půjde především o brilantní a překvapivou konverzaci. V inscenaci herecky vyniká především Vladislav Kos, který hraje v obou povídkách – Ivana Vasiljeviče Lomova v Námluvách a otce Kirila ve Starostlivém otci. Tyto postavy dokáže stylizačně velmi zásadně rozlišit i používat trochu jiné herecké prostředky. Ale ani ostatní herci za ním mnoho nezaostávají, všichni plní dobře dramatickou funkci svých postav. Přes výše zmíněnou chválu by inscenaci slušelo větší tematická provázanost rámce inscenace a jednotlivých povídek – takto působí příliš jako volné pásmo, než aby se vše dohromady spojovalo v nějakou konkrétnější celkou výpověď, spojení tak působí až příliš nahodile, což je škoda.

DS J. J. Kolár při TJ Sokol Poniklá si zvolil až příliš náročný úkol, když se pustil do komediální detektivky *Osm žen*. Tento titul bohužel odhalil mnoho slabin souboru, ať už v rovině režijní nebo herecké. Nutno však říct, že režírovat a hrát tento žánr, který je tolik náročný na veškerou přesnost, je na druhou stranu i odvaha. A poměřovat se s velkými úkoly se může vyplatit do budoucna. Pro samotnou inscenaci se to však mnoho nevyplatilo. Režie nesotatečně akcentuje důležité motivy a situační akce, které jsou podstatné pro skladbu detektivního příběhu. Divák se pak logicky ztrácí v ději – při nepřesném ztvárnění tohoto žánru si ho pak ani nemůže dostatečně užít. Herečky příliš častou sklouzávají k obecnému pronášení replik, ztrácí se tajemno, divák jen velmi nejasně sleduje stopy a snaží se v postavách vyznat. O něco lépe a konkrétněji než ostatní na scéně jednájí Iveta Hlubučková jako dceta Zuzanka a Julie Janatová jako služebná Luisa.

Jako problematické se mi dlouhodobě jeví, když ochotnické soubory sáhnou po současných českých komediích, které napsali poměrně neznámí autoři, a to jen proto, že tyto hry jsou v nabídce Dilia. Tento problém na josefodolské přehlídce se vším všudy připomněl **Obnovený divadelní spolek Jirásek Olešnice** s inscenací komedie Rudolfa Trinnera *Agentura Drahoušek*. Autor ve svém textu zúročil svoji zkušenost baviče na zaoceánských lodích – svoji komedii zosnoval především z jednotlivých bonmotů a gagů, hůře již však pracoval s dramatickou výstavbou hry. Svoje postavy přivádí do jedné domácnosti, v níž manželka provozuje fiktivní sňatkovou agenturu, manžel je soukromým učitelem zpěvu, přičemž jeho žačka je jeho tajnou milenkou... Obávám se, že

sňatkové agentury mnoho nekorespondují se současností, a zobrazované situace nepřesahují kvalitu skečů televizních estrád. Z toho je obtížné vytvořit kvalitní divadelní komediální inscenaci, ač se soubor mohl sebevíc snažit. Snažil se, ale nebylo mu to mnoho platné, ani komediální talent Veroniky Höslové (majitelka agentury), ani místy zdařilé komediální herectví Kristýny Dlouhé (v situaci, kdy hraje falešnou klientku svatební agentury).

NOMINACE:

Příjemným překvapením přehlídky byla inscenace **Divadelního spolku Havlíček Zákupy *Víme, jak je důležité mítí Filipa***. Pro tuto inscenaci režisér Jiří M. Šimek upravil komedii Oscara Wildea *Jak je důležité mítí Filipa* v překladu J. Z. Nováka, hudební skladatel Honza Suchý složil hudbu a Šimek společně se Suchým sepsali písňové texty. Nutno říct, že hudebně-písňové vložky se autorům povedly především v textové rovině, kdy si vtipně pohrávají se slovíčky a s rýmy, dokonce se dařilo i jejich scénické zakomponování do Wildeova příběhu – sluhův písňový úvod nastavil potřebnou nadsázku i divákovi udává klíč, že se bude jednat o jakousi volnou hru s Wildeovou předlohou, následně postavy vystupují z pevných komediálních situací a dozpívávají svůj příběh a motivace (písňe jsou sestavny jak z nových textů, tak i z Wildeových replik), částečně posouvají děj, ale především hercům zcizením pomáhají, když naruší dialog tímto vybočením, obvykle totiž ve chvíli, kdy by již Wildeova situace mohla být v konverzační rovině nad možností herců. I když ty se v inscenaci ukazují u většiny členů souboru ve velké šíři a kvalitě. Ano, soubor je co se týká mluvních a konverzačních schopností skutečně na výši, u mladých členů souboru je to zvláště překvapivé – je patrné, že s žánrem konverzační komedie si rozumí a dokázali si ho v dostatečné míře osvojit, jistě za přispění přesného vedení režiséra Šimka. S hravými písněmi souvisí i velmi jednoduchá scénografie, kdy místo realistického nábytku vystačí různě barevné kostky, které slouží jako židle, stůl atd. Byli jsme svědky mírně nadprůměrnému divadelnímu počínu v rámci ochotnického divadla, pročež se lektorský sbor rozhodl tuto inscenaci přímo nominovat na národní přehlídku Krakonošův divadelní podzim.

DOPORUČENÍ NA POPELKU RAKOVNÍK 2019:

Sympatický soubor **Skaláček Tisá** přivezl do Josefova Dolu pohádku Lenky Lavičkové ***Pohádka o Honzovi, Rozárce a zlatém chmýří***. Režisérka Jaroslava Leufenová si vybrala pohádku Lenky Lavičkové poté, co viděla její inscenaci v Docela velkém divadle Litvínov. Od tohoto litvínovského divadla také po derniéře dostala darem scénografii Jurije Galina, která pak režisérku a herce při vlastní realizaci vhodně vedla. Scéna pak logicky působí na ochotnické poměry nadstandardním dojmem. Je pochopitelné, že ochotnický soubor pro své účely hledal pohádku současnou, neotřelou, ale v půdorysu kladické divadelní pohádky – neboť jako klasickou pohádku ji také inscenuje a hraje.

Princezna Rozárka se dostane do chalupy jistého Honzy, tito dva se hned při prvním setkání do sebe zamilují. To však ještě ani jeden z nich netuší, že na Rozárku má spadeno samotné peklo, které vyslalo čerta Lojzu, aby ji do pekla dopravil. Popletenému čertovi se to však nedaří. Scény v chalupě se pak střídají s komickými situacemi v pekle. O logice jednotlivých dějových peripetiích Lavičkové pohádky by se dalo dlouho polemizovat, zde soubor jen plní vše, co autorka předepsala. A plní to poměrně zručně. Z hereckých výkonů zaujme především Ondřej Bláha, mladý představitel čerta Lojzy, vyniká komediální i pohybovou kreativitou, doplňují ho standardní výkony Michaely Macákové (Rozárka) a Jiřího Švejdera (Honza), kreativní zajímavostí je pak ztvárnění Krávy Libuši Ritschelovou. Pohádka samozřejmě obsahuje i zpěvy, soubor si dopomáhá mikrofony, což je ovšem rušivé i zbytečné.

Lektorský sbor se rozhodnul tuto inscenaci doporučit na národní přehlídku *Popelka Rakovník 2019* i přesto, že inscenace vykazuje celou řadu textových, režijních i hereckých problémů, při vědomí toho, jak malá produkce divadelních pohádek pro děti je. V Rakovníku by mohla inscenace sloužit pro porovnání pohádkové tvorby ve vesnických ochotnických souborech s tvorbou dalších amatérských souborů, které se tvorbě pro děti věnují. Lektorský sbor se shodl na tom, že soubor *Skaláček Tisá* je natolik zkušeným souborem, že by mu mohly věcné připomínky poroty *Popelky Rakovník* do budoucna pomoci.

Na základě postřehů lektorského sboru sepsal Zdeněk Janál, předseda poroty